

ნატალია რევიზილი

**ფრანგულის დამკვიდრება და გავრცელება
ელზასში**

ელზასი თავისი ისტორიით, კულტურითა თუ ენით საფრანგეთის ერთ-ერთი საინტერესო რეგიონია. როგორც შიფმანი მიუთითებს, ელზასი საფრანგეთის მარგინალური ტერიტორიებიდან ნამდვილად არის ყველაზე კომპლექსური და იგი ყოველთვის იყო ყველაზე „პრობლემური“ (შიფმანი 2002). სწორედ ამიტომ არის, რომ ელზასელების ენობრივი პრაქტიკები მკვლევართა დანტერესებას იწვევდა (იხ. ფერგიუსონი 1959ა; ფიშმანი 1967; ვასბერგი 1993 ტაბურე-კელერი 1981, 1985; ფილიპსი 1975, 1978, 1982 და სხვები)

შიფმანის მიხედვით, ენობრივი პოლიტიკა ენობრივ კულტურაშია ფესვადგმული და ერთის კვლევას მეორეს გარეშე აზრი არა აქვს (შიფმანი, 1996:5). როდესაც საფრანგეთის და კერძოდ, მისი ერთი მხარის – ელზასის ენობრივი სიტუაციის შესახებ ვსაუბრობთ, არ შეიძლება შიფმანის ზემოაღნიშნული თვალსაზრისი არ გავიზიაროთ. აღნიშნული ფორმულა მოიცავს როგორც პოლიტიკური ელიტის მიერ დაკანონებულ ექსპლიციტურ პოლიტიკას, ასევე პოლიტიკას, როგორც კულტურულ კონსტრუქციას, რომელიც ეფუძნება საზოგადოების იმპლიციტურ ენობრივ წარმოდგენებს, დამოკიდებულებებსა და იდეოლოგიებს. ელზასის ენობრივი სიტუაცია ნათლად გვიჩვენებს, რომ სწორედ ლინგვისტური კულტურის ელემენტები არის ენობრივი პოლიტიკის შედეგები.

ენობრივ პოლიტიკაში სპოლსკი სამ ურთიერთდაკავშირებულ, მაგრამ დამოუკიდებელ დარგს გამოყოფს, რასაც თავად უწოდებს სამეტყველო საზოგადოების ენობრივ პოლიტიკას (სპოლსკი 2012). ენობრივი დაგეგმარება დაპირისპირებულია ენობრივ პრაქტიკებსა და წარმოდგენებთან. როგორც ის ამბობს, ენის იდეოლოგია არის „ენობრივი პოლიტიკა თამაშარეთ დატოვებული მენეჯერით, უნდა გაკეთდეს ის, რასაც ხალხი ფიქრობს“. აზრი, რომ ენობრივ პო-

ლიტიკას წარმოქმნის მეტყველი საზოგადოების წარმოდგენები და იდეოლოგიები, ძალიან მიაგავს შიფმანის კონცეფციას ენობრივ პოლიტიკასა და ლინგვისტურ კულტურას შორის მჭიდრო კავშირის შესახებ. განსხვავება ისაა, რომ თუ შიფმანი ამტკიცებს, რომ ენობრივი პოლიტიკა ეფუძნება ენობრივ წარმოდგენებსა და იდეოლოგიებს, სპოლსკი თვით ასეთ წარმოდგენებსა და იდეოლოგიებს სახავს ენობრივ პოლიტიკად. აქვე მას შეჰყავს ენობრივი პრაქტიკები არა როგორც ენობრივი პოლიტიკის შედეგი თუ, პირიქით, საფუძველი, არამედ როგორც თვით ენობრივი პოლიტიკა (ჯონსონი 2013:9).

ფილიპსის მიხედვით, ელზასის კულტურა არის კულტურა, რომელიც თანამედროვე ელზასელმა უნდა აღიქვას როგორც ფრანგულის, გერმანულისა და ელზასური ელემენტების ნაზავი(1982: 151).პრუსიის პერიოდში ელზას-ლორანის გერმანიზაციისადმი წინააღმდეგობა, ფრანგულის არახელმისაწვდომობა და დიალექტისადმი გაზრდილი ერთგულება სინამდვილეში იყო იმის თქმის საშუალება, რომ ელზასელები არც ფრანგები იყვნენ და არც გერმანელები, არამედ „მცირერიცხოვანი ხალხი, რომელმაც არ დაუშვა მათი პიროვნულობის ხელყოფა არანაირი ფორმით“ (ფილიპსი 1975: 161).

ელზასს ხანგრძლივი პერიოდის განმავლობაში პრობლემური ენობრივი ისტორია ჰქონდა, რაც გამოწვეული იყო არა ენობრივ კულტურებთან დაპირისპირების გამო, არამედ უფრო გეოპოლიტიკური მიზეზებით.ელზასი და სტრასბურგი საუკუნეების განმავლობაში ღრმა კულტურული მნიშვნელობის იყო როგორც გერმანიის, ასევე საფრანგეთისთვის. ამის დასტურად შეიძლება ჩაითვალოს „სტრასბურგის ფიცის“ ორენოვანი დოკუმენტი, რომელიც დაიდო 842 წლის 14 თებერვალს. კარლოს დიდის შვილიშვილები, ლუდვიგ (ლუდვიკუსი) გერმანელი და შარლ მელოტი, შეხვდნენ ფიცის დასადებად და ალიანსი შექმნეს მათი მესამე ძმის ლოტარის წინააღმდეგ. გერმანიის მეფემ ფიცი წარმოთქვა ძველ ფრანგულად, ხოლო საფრანგეთის მეფემ გერმანულად დაიფიცა. ამასთანავე ისიც უნდა აღვნიშნოთ, რომ ეს გახლავთ ფრანგულ ენაზე ტექსტის ყველაზე ადრეული მაგალითი (ძველი ფრანგული, განსხვავებული გვიანდელი ლათინურიდან).ამრიგად, სტრასბურგში ბილინგვიზმის ნიშანი დასტურდება ფრანგული ენის პირველივე ‘ოფიციალური გამოყენე-

ბიდან⁷. ამ პერიოდიდან მოყოლებული მეოცე საუკუნემდე ელზასისათვის ბრძოლა საფრანგეთსა და გერმანიას შორის მუდმივად მიმდინარეობდა და ელზასელები მუდმივად იძულებულნი იყვნენ აერჩიათ ხან ფრანგები და ფრანგული კულტურა/ენა, ხან გერმანელები და გერმანული კულტურა/ენა, ხანაც ორენოვნება/სამენოვნება და ორი კულტურის მქონე კულტურული იდენტობა.

გერმანიის ან საფრანგეთის ძალაუფლების ყოველი ცვლილების შემდეგ, რეგიონს ყოველთვის უწევდა უახლოესი წარსულის უარყოფა, და რაც მთავარია, მას უარი უნდა ეთქვა საკუთარ კულტურულ იდენტობაზე, კერძოდ, ორენოვანი ტერიტორია, რომელიც ცდილობდა შეერწყა ორივე კულტურის საუკეთესო თვისებები, მაგრამ ყოველთვის უწევდა ერთის ან მეორის უარყოფა. თითოეული „მშობელი“ კულტურა ხაზს უსვამდა ელზასის კულტურის მხოლოდ იმ ელემენტებს, რომლებსაც აფასებდა – ფრანგები იმას, რომ *La Marseillaise* შეიქმნა სტრასბურგში, გერმანელები კი იმას, რომ გუტენბერგი მოღვაწეობდა სტრასბურგში, ხოლო გოეთე იქ იყო სტუდენტი და ფაქტობრივად წამოიწყო ლიტერატურული მოძრაობა თავისი ოდით სტრასბურგის საკათედრო ტაძრის მიმართ (*Von Deutscher Baukunst*), რომელიც შეიქმნა 1771 წელს.

გადაჭარბებული არ იქნება თუ ვიტყვით, რომ სტრასბურგი და ელზასი მონაწილეობენ როგორც ფრანგების, ასევე გერმანელების ენობრივი კულტურის მითოლოგიის შექმნაში და ალბათ, სწორედ ამ განცდის სიღრმემ განაპირობა რეგიონის პოლიტიკური და კულტურული მნიშვნელობა, რის გამოც ორივეს მოუწია ბრძოლა.

ელზასის ენობრივი პოლიტიკის განსაზღვრაში მნიშვნელოვანი როლი ითამაშა რელიგიამ. კერძოდ, ელზასელების მიერ გამოყენებული გერმანული დიალექტი მინიმალურად განსხვავდებოდა საზღვრის მხარეში გავრცელებული სხვა გერმანული დიალექტებისაგან. ვესტფალიის სამშვიდობო ზავით, რომლის თანახმადაც ელზასი საფრანგეთის იურისდიქციაში მოექცა, გაჩნდა პოლიტიკა რელიგიის შესახებ, რომელიც ცნობილია როგორც *cujus regio, ejus religio*, „როგორცაა მმართველი, ისეთია რელიგია“, რაც ნიშნავს, რომ თითოეული რეგიონის მმართველი განსაზღვრავდა, რა რელიგია (კათოლიკური ან პროტესტანტული) იქნებოდა შეწყნარებული. ამიტომ 1648 წლიდან საფრანგეთში დაიწყო დიდი შიდა მიგრაციები.

ელზასში ლუთერანები და კათოლიკეები დაზავდნენ, რომ პროვინციის სხვადასხვა ნაწილი მიიღებდა ერთ ან მეორე რელიგიას. ძირითად ენად სკოლებში კვლავ გერმანული დარჩა. 1757 წელს საფრანგეთმა მიიღო დადგენილება, რომ პროტესტანტულმა გიმნაზიამ ბერძნული ენა უნდა ამოიღოს სასწავლო გეგმიდან, გაზარდოს ლათინური, მაგრამ ასევე დაამატოს ფრანგული: თუმცა გიმნაზია ისევ დარჩა არსებითად გერმანულენოვან ინსტიტუტად. რაც შეეხება თავად სტრასბურგს, იგი დარჩა პროტესტანტულად და ლუთერანულად – მისი შვიდი მრევლიდან არცერთი არ იყო ფრანგული. საფრანგეთის ადმინისტრაცია არ ცდილობდა ჩარეულიყო სკოლების ორგანიზაციაში, რომელიც სარგებლობდა რელიგიური სექტით, თუმცა იგი თავისი ნების საწინააღმდეგოდ იტანდა (თუ ვინმეს ფრანგული უნდოდა, შეეძლო მოღმეიმში წასულიყო). ამგვარი დამოკიდებულება განპირობებული იყო მტრობით იეზუიტების მიმართ, რომლებიც ელზასში ფრანგული კათოლიკური სკოლების ორგანიზატორები იყვნენ.

სტრასბურგის უნივერსიტეტში გრძელდებოდა მუშაობა ლათინურ ენაზე, რაც ამ დროისთვის „გერმანული“ უნივერსიტეტების ტიპური ნიმუში იყო, კერძოდ, ნაწილობრივ გერმანულით და ნაწილობრივ ფრანგულით 1789 წლამდე. 1788 წელს მთავრობამ თითქოსდა გამოიღვიძა, როცა შეამჩნია, რომ გერმანიის სკოლები და ამიტომ ბრძანა, შექმნილიყო რამდენიმე ფრანგული დაწყებითი სკოლა, რადგან ფრანგული ენა თითქმის აღარ ისწავლებოდა, გარდა არჩევითისა.

ამ დროიდან ელზასის საზოგადოებაში ჩნდება ორენოვნების ნიშნები: ისინი ზრუნავდნენ როგორც თავიანთ გერმანულზე, ასევე ფრანგულზე. მაშინაც კი, თუ ინსტიტუტები ხელს არ უწყობდნენ ფრანგულ ენას, ან ორენოვნებას, საზოგადოება მხარს უჭერდა მას და ხელს უწყობდა ფრანგულის გავრცელებას. დაბალმა ფენამ, რა თქმა უნდა, ფრანგული არ იცოდა, მაგრამ „მაღალი“ კლასის ადამიანები, კარგად საუბრობენ ამ ენაზე. ამასთანავე ძალიან საყურადღებოა ის, რომ ელზასელი კათოლიკეები არ ზრუნავდნენ გერმანულ ენაზე, ამიტომ მოხდა ერთგვარი პოლარიზაცია: ფრანგული ასოცირდებოდა კათოლიციზმთან, ხოლო გერმანული ასოცირდებოდა პროტესტანტიზმთან.

ელზასი ამ პერიოდშიც კი რჩებოდა კუთხედ, სადაც საფრანგეთის ადმინისტრაციის მიერ გამოცემული ბრძანებები უნდა ყოფილიყო ფრანგულ ენაზე, თუმცა (*ვილერ-კოტრეს ბრძანება* 1685 წლის 30 იანვარი, 1786 წლის 16 ივლისს, *Conseil souverain d'Alsace*) კვლავ არ განხორციელებულა და ჩანაწერების შენახვა გაგრძელდა გერმანულ ენაზე.

როგორც მკვლევრები მიუთითებენ, ადვილი არ არის ზუსტი სურათის აღდგენა, თუ რა ხდებოდა მთელი მისი ისტორიის მანძილზე ენობრივად ელზასში. რეინის ორივე მხარეს ოფიციალურ წყაროებს საკუთარი მოტივები აქვთ და ფრთხილად ხაზს უსვამენ მხოლოდ იმ ენობრივ მახასიათებლებს, რომლებიც მათ აინტერესებთ: მათთვის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია იმ აზრის გადმოცემა, რომ სხვა ენა არასოდეს ყოფილა ძალიან მნიშვნელოვანი. ამრიგად, სხვადასხვა სახის გერმანულ ლინგვისტურ ატლასებზე ერთი შეხედვით ნაჩვენებია მხოლოდ გერმანული ენობრივი ნიშნები და იგნორირებულია სხვა რომანული (ე. ი. ფრანგული) მონაცემები. ოფიციალური ფრანგული წყაროები კონცენტრირებულია ფრანგულენოვან მოსაუბრეებზე და ფრანგული ჰეგემონიის აღდგენაზე გერმანული „ოკუპაციის“ სხვადასხვა პერიოდების შემდეგ.

გერმანელებს ყოველთვის უჭირდათ აღიარება, რომ საფრანგეთის ენობრივმა კულტურამ ელზასში შეღწევა დაიწყო ვესტფალიის ხელშეკრულებამდე (1648) დიდი ხნით ადრე, რადგან იგი მდებარეობდა საფრანგეთის აღმოსავლეთ საზღვარზე და ღია იყო დასავლეთის გავლენისთვის. ელზასი განიხილებოდა, როგორც თავშესაფარი ყველა დევნილის, მისკენ მიილტვოდნენ აღმოსავლელი ებრაელი ლტოლვილები, პროტესტანტი ლტოლვილები საფრანგეთიდან.

რაც შეეხება ელზასელ ხალხს რევოლუციამდე, ისინი ჩრდილოეთით იყენებდნენ თავიანთ ფრანკონულ დიალექტს, აღმენურს-დანარჩენ ელზასში, როგორც ყოველდღიური კომუნიკაციის ენას. ხოლო მათი შვილები, რომლებსაც უკეთესი განათლება ჰქონდათ, საკმაოდ თავისუფლად იყენებდნენ ადგილობრივ დიალექტს, სალიტერატურო გერმანულს და ასევე ჰქონდათ ფრანგული ენის საკმაოდ კოდნა იმისათვის, რომ გასცნობოდნენ ფრანგულ კულტურულ ტენდენციებს.

რევოლუციის დასაწყისში, 1790 წლის 14 იანვარს, მიღებულ იქნა დეკრეტებისა და კანონების თარგმნის პოლიტიკა. ელზასმა მოითხოვა ორენოვანი სასამართლო სისტემა. თუმცა ეს თარგმნის პოლიტიკა არა მხოლოდ ელზასში, არამედ საფრანგეთის მთელ ტერიტორიაზე წარუმატებელი აღმოჩნდა.

მეცხრამეტე საუკუნის ელზასის ისტორია უდავოდ მჭიდრო კავშირშია გერმანიის სხვადასხვა სახელმწიფოებთან (საღვთო რომის იმპერია, მეორე რეიხი, მესამე რეიხი), რომლებიც საფრანგეთის ჰეგემონიის პერიოდებს მოიცავს და კარგად არის ცნობილი ვითარების გამო შექმნილი სხვადასხვა კონფლიქტებითა და ფაქტებით (ლევოი 1929).

იდეას იმის შესახებ, რომ ელზასმა გამოავლინა საკუთარი ენობრივი კულტურა, რომელიც სხვა დომინანტური კულტურის ელემენტებს აერთიანებდა, არასდროს მოუპოვებია სანდოობა. ამ ტერიტორიის ენობრივი ისტორიის გამოკვლევამ ცხადყო, რომ ეს მხარე (ფრანგულად *Rhénanie*-დ ცნობილი) არის დიალექტური ტერიტორიის ნაწილი, რომელიც *Alemannisch*-ის სახელითაა ცნობილი, განსაკუთრებით ქვედა ალემანიში (*Nieder-Alemannisch*), რომელიც მოიცავს ელზასის დიდ ნაწილს, ზადენის მიწებს გერმანიაში, შემდეგ კი სამხრეთით გადადის გერმანულ შვეიცარიაში (შიფმანი 1996).

რაც უნდა მომხდარიყო ამ რეგიონის პოლიტიკაში, მკვიდრი მოსახლეობა განაგრძობდა თავის დიალექტზე მეტყველებას ფრანგულთან და გერმანულთან ერთად.

1918 წლიდან 1940 წლამდე ცენტრისტული საფრანგეთის პოლიტიკა უფრო ხისტი გახდა, რასაც მოჰყვა კიდევ უფრო შეურიგებელი პოლიტიკა ნაცისტების პერიოდში. ამ დროს ქუჩაში ფრანგული ენის საჯაროდ გამოყენება აკრძალული იყო, ხოლო ერთენოვან ფრანგულ ენაზე მოსაუბრეებს ასახლებდნენ ოკუპირებულ ზონაში ჩრდილოეთ საფრანგეთში (ელზასი გააერთიანეს რაიხში). ამ პოლიტიკამ ელზასელების აღშფოთებაც კი გამოიწვია, რის შედეგადაც 1945 წლიდან მოყოლებული გერმანულ-ფრანგული ბილინგვიზმის მძლავრი მოთხოვნის პრეტენზიები თანდათანობით შესუსტდა ელზასში. ნაციონალურმა ენობრივმა პოლიტიკამ ოკუპირებულ ტერიტორიებზე, ისევე როგორც რაიხში, გამოიწვია მიზნის საპირისპირო შედეგი – როგორც საფრანგეთში (ელ-

ზასში), ასევე ალემანურ შვეიცარიაში სტანდარტული გერმანულის მიმართ დარჩენილი რაიმე სიმპათია განადგურდა და დაიწყო ფრანგულ ენის გავრცელება.

ფრანგების ჰეგემონიის პერიოდებში (1648-1870; 1918-40; 1945-დან დღემდე) არასოდეს მომხდარა სალიტერატურო გერმანულის დაცვა და მისთვის ხელშეწყობა სრულფასოვანი ფუნქციონირებისათვის. ეს გამოხატავს ფრანგული ცენტრისტული მონოპოლისტური ენის პოლიტიკას. გერმანიის იმპერიის პერიოდში ფრანგული არასოდეს აკრძალულა და გამოიყენებოდა კიდევ როგორც დაწყებითი განათლების ენა გარკვეულ ადგილებში (ლევი, 1929: 388). მეოცე საუკუნის მეორე ნახევრიდან ელზასში ტრიგლოსია თანდათან ჩაკვდა, ხოლო დიგლოსია შედარებით გაგრძელდა: ელზასური დიალექტი როგორც დაბალი სახეობა და ფრანგული, როგორც მაღალი. თუმცა გასული საუკუნის 70-იან-80-იან წლებში ჩატარებული კვლევების თანახმად, ელზასური ჯერ კიდევ ისმოდა ქალაქურ საუბრებში სტრასბურგის მაღაზიებში, ბანკებში და ა.შ., თუმცა კარიერის მაძიებელი მოზარდები, განსაკუთრებით ქალები, აღარ საუბრობდნენ მასზე. სოფლებშიც კი შვილებისათვის ელზასურის გადაცემა აღარ ხდებოდა (ვასბერგი 1993; ტაბურეტ-კელერი და ლუკელი 1981: 59). 1951 წელს მიღებული კანონის მიხედვით (*la Loi deixonne*), თითქოს საფრანგეთის ერთენოვანი საგანმანათლებლო პოლიტიკა გარკვეულწილად მისაღები გახდა. ნაციონალური განათლების უზენაეს საბჭოს დაევალა „შეიმუშაოს საუკეთესო მეთოდები ადგილობრივი ენებისა და დიალექტების შესწავლის მიზნით იმ რეგიონებში, სადაც ისინი გამოიყენება“. თუმცა მე-10 პარაგრაფში მითითებული იყო, რომ წინა მუხლები ეხება ბრეტონულ, ბასკურ, კატალონიურ და ოქსიტანურ ენებს: გერმანული ენა ან ელზასური დიალექტი ნახსენები არ იყო. 1952 წლის 18 დეკემბრით დათარიღებულ ცალკეულ განკარგულებაში გერმანულ ენაზე სწავლება არჩევითია იმ სკოლებში, სადაც ელზასური დიალექტი გამოიყენება: დაწყებითი სკოლის ბოლო ორი წლის განმავლობაში კვირაში ორი საათი ნებადართული იყო მისი გამოყენება იმ ბავშვებისთვის, რომელთა მშობლებმაც ეს მოითხოვეს. მომდევნო დღეს ამ განკარგულებას მოჰყვა *arrêté ministériel*, რომელიც მოითხოვდა კანონიერი მეურვეების მხრიდან წერილობით

ნებართვას და იმ დროის შემცირებას, რაც ფიზიკური აღზრდასა და სხვა აქტივობებს ეთმობოდა .

1956 წელს საფრანგეთის მთავრობამ ჩაატარა ვრცელი გამოკვლევა იმის დასადგენად, თუ რამდენად იცოდნენ ზემო რეინის, ქვემო რეინისა და მოზელის რაიონების მცხოვრებლებმა გერმანული, ფრანგული და ელზასური დიალექტი. მოსახლეობის ნაწილი, რომლებმაც არ იცოდნენ ფრანგული, იყვნენ მხოლოდ 65 წელზე უფროსი ასაკის ადამიანები (ხალხი, რომლებიც 1918 წლამდე სოფლებში ცხოვრობდნენ ან ისეთი პროფესიით იყვნენ დაკავებული, რომელიც არ მოითხოვდა ფრანგული ენის ცოდნას).

1993 წლის 7 იანვარს ხელი მოეწერა „შეთანხმებას“ (ხელი მოაწერა ჯეკ ლანგმა, საფრანგეთის განათლებისა და კულტურის მაშინდელმა მინისტრმა, ჟან-ჟაკ ვებერმა, ზემო რეინის გენერალური საბჭოს პრეზიდენტმა, ალენ ბოიემ, ზემო რეინის აკადემიის ინსპექტორმა (უწყებრივი სკოლის სისტემის ოფიციალურმა წარმომადგენელმა) და სტრასბურგის აკადემიის რექტორმა ჟან პოლ დე გაუდემარმა), რომლის თანახმადაც გამოიყო სახსრები ორენოვანი მასწავლებლების დაფინანსებისა და დასაქმებისათვის, მასწავლებელთა გადამზადების საფასურის გადახდისათვის, და ა. შ. შეთანხმება ასევე ითვალისწინებდა ორენოვანი პროგრამების გაფართოებას დაწყებით კლასებში და, შესაძლოა, მაღალ კლასებში, მაგალითად, ისტორიის ან გეოგრაფიის გამოცდების ჩატარების შესაძლებლობას საფრანგეთის ერთ-ერთ რეგიონულ ენაზე. მსგავსი შეთანხმებები უკვე ხელმოწერილი იყო ბასკურ რეგიონში, ხოლო მასწავლებელთა სერტიფიცირების დებულებები CAPES-ის საშუალებით (*Certificat d'Aptitude à l'Enseignement Secondaire*) შეიქმნა ოქსიტანურ, ბრეტონულ, კორსიკულ, კატალონიურ და ბასკურ რეგიონებში. 1993 წლიდან იგივე მოხდა ელზასში. აღსანიშნავია, რომ ყველა მხარეში ეს ინიციატივა წარუმატებელი არმოჩნდა .

21-ე საუკუნის ელზასში ფრანგული ყველასათვის ენის მაღალი ვარიანტია. ელზასური დიალექტი სოფლად მხოლოდ უფროსი თაობის ადამიანებს შემორჩათ, რომლის გადაცემა შთამომავლობისათვის თითქმის აღარ ხდება. ბოლო დროს შეინიშნება გერმანულის ზრდა გერმანიიდან ტურისტების ნაკადის გამო, რომლის შედეგადაც ახალგაზრდების გარკვეულმა ნაწილმა დაიწყო

გერმანულის შესწავლა. კიდევ ერთი პასიური გამოყენება ხდება მედიაში, ვინაიდან გერმანიის ტელევიზიის მიღება მარტივად შეიძლება ელზასში და საზოგადოების ერთი ნაწილი მას საინტერესოდ მიიჩნევს. მესამე მიზეზი გერმანულის შესწავლისა არის ის, რომ ელზასელებს ზოგჯერ შეუძლიათ უკეთესი ანაზღაურებადი სამუშაოები მიიღონ გერმანიასა და ალემანურ შვეიცარიაში, ვიდრე საფრანგეთში.

ლიტერატურა

გარდნერ-ქლოროსი, პენელოპე (1985) – Gardner-Chloros, Penelope (1985). Language selection and switching among Strasbourg shoppers. *International Journal of the Sociology of Language*, 54: 117–35

ვასბერგილი, (1993) – Vassberg, Liliane M. (1993) *Alsation Acts of Identity: Language Use and Language Attitudes in Alsace*. Multilingual Matters, Clevedon, Avon

ლევი 1929 – Lévy, Paul (1929) *Histoire linguistique d’Alsace et de Lorraine*. Société d’Edition Les Belles Lettres, Paris.

სპოლსკი ბ. (2012) – *The Cambridge Handbook of Language Policy*, Edited by Bernard Spolsky, First published (2012), Camb

ტაბურე-კელერი 1986 – Tabouret-Keller, Andrée (1986) *Le bon et le mauvais usage selon la ‘grande encyclopédie’: une chimère diglossique au xviième siècle*. *International Journal of the Sociology of Language*, 62: 129–56.

ტაბურე-კელერი 1981 – Tabouret-Keller, Andrée and Luckel, Frédéric (1981) *La dynamique sociale du changement linguistique: quelques aspects de la situation rurale en Alsace*. *International Journal of the Sociology of Language*, 29: 51–70.

შიფმანი, 1996 – Harold F. Schiffman (1996). *Linguistic Culture and Language Policy*, London and NY: Routledge

ფალჩი, (1973) – Falch, J. (1973). *Contribution à l’étude du statut des langues en Europe*, no. 3. Centre international de recherches sur le bilinguisme, Québecridge University Press

ფერგუსონი, 1959 – Ferguson, Charles A. (1959a) Diglossia. WORD, 15(2): 325–40.

ფილიპ, 1978 – Philipp, Marthe (1978) Abschliessende Bemerkungen zum Thema Dialekt. In A.Finck, R.Matzen and M.Philipp (eds) Mundart und Mundartdichtung im Alemannischen Sprachraum. Institut de dialectologie alsacienne, Université des Sciences Humaines de Strasbourg, pp. 71–81.

ფილიპს, 1975 – Philipps, Eugène (1978) L'Alsace face à son destin: la crise d'identité. Société d'Édition de la Basse-Alsace, Strasbourg.

ფილიპს, 1982 – Philipps, Eugène (1982) Le Défi Alsacien. Société d'Édition de la BasseAlsace, Strasbourg

ფიშმანი, 1967 – Fishman, Joshua (1967) Bilingualism with and without diglossia; diglossia with and without bilingualism. Journal of Social Issues, 23(2): 29–38.

ჯონსონი, (2013) – David Cassels Johnson (2013). Language policy, Washington State university, Palgrave macmillan

NATALIA REVISHVILI

Spread and Dominance of French in Alsace

Summary

Schiffman and Spolski point to the relationship between language policy and language culture. Alsace is a clear example how the two can effect each other. In different periods of its history Alsace witnessed dominance and decline of French, German as well as the Alsatian dialect and the cultures linked to the three, As a result, nowadays the Alsatian culture is a mixture of the above-mentioned three. During the Prussian period, when French was not easily available, Alsace-Lorraine's resistance to Germanization and the Alsatians' growing devotion to their dialect suggest that the Alsatians were neither French nor German, but “a small nation who did not allow their identity to be violated in any way“. Thus, the culture of

modern Alsatians should be perceived as a mixture of French, German and Alsatian elements.

As a result of the language policy of France and the influence of French culture,, French is considered a prestigious language in the 21st century Alsace. The Alsatian dialect has survived only in the speech of older generation, mainly in rural areas; instances of its transmission to the younger generation is poor. There has been a recent increase in the use of German due to the influx of tourists from Germany, which has led some young people to start learning German. A sample of the passive usage of German is evidenced in the media, as German television can easily be received in Alsace and certain part of the population finds it interesting. The fact that sometimes Alsatians can get better paid jobs in Germany and German-speaking Switzerland than in France is the third reason for learning German.